

О. А. Пономарьов,
начальник факультету кіберборотьби,
Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-3456-5577>

DOI: 10.32702/2306-6814.2026.4.340

ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

О. Ponomarov,
Head of the Department of Cyberwarfare,
Kruty Heroes Military Institute of Telecommunications and Information Technology

PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP AS A TOOL FOR STATE MANAGEMENT
OF INNOVATION AND INVESTMENT DEVELOPMENT DURING
THE WAR PERIOD

У статті досліджено роль і значення публічно-приватного партнерства як одного з ключових інструментів державного управління інноваційно-інвестиційним розвитком України в умовах повоєнного відновлення. Обґрунтовано, що масштабні руйнування виробничої, транспортної та соціальної інфраструктури, спричинені війною, у поєднанні з обмеженістю державних фінансових ресурсів і зростанням інвестиційних ризиків, зумовлюють необхідність пошуку нових, більш гнучких і результативних механізмів відбудови та модернізації економіки. У цьому контексті публічно-приватне партнерство розглядається як ефективна форма взаємодії держави й бізнесу, здатна забезпечити мобілізацію приватного капіталу, управлінських компетенцій та інноваційних технологій для реалізації суспільно значущих проєктів.

У роботі проаналізовано теоретичні підходи до трактування сутності публічно-приватного та державно-приватного партнерства, узагальнено європейський і міжнародний досвід його застосування, зокрема, у сфері інноваційної політики, розвитку інфраструктури, підтримки високотехнологічних галузей та трансферу технологій. Акцентовано увагу на тому, що публічно-приватне партнерство дозволяє оптимально поєднати стратегічну роль держави у визначенні пріоритетів розвитку, формуванні нормативно-правового середовища та контролі за досягненням суспільних результатів із можливостями приватного сектору щодо фінансування, впровадження сучасних управлінських практик і технологічних рішень.

Особливу увагу приділено аналізу економічної, соціальної та екологічної складових державної політики при реалізації проєктів публічно-приватного партнерства. Доведено, що їх синергетичне поєднання сприяє підвищенню ефективності використання публічних ресурсів, покращенню інвестиційного клімату, створенню робочих місць, розвитку людського капіталу, зростанню якості соціально значущих послуг та зменшенню негативного впливу на довкілля завдяки впровадженню енергоефективних і екологічно чистих технологій.

У статті також окреслено ключові проблеми розвитку публічно-приватного партнерства в Україні та пріоритетні напрями реалізації державної політики у сфері публічно-приватного партнерства, спрямовані на активізацію інноваційно-інвестиційних процесів та підвищення результативності державного управління в період повоєнного відновлення.

The article examines the role and significance of public-private partnership as one of the key instruments of state management of innovation and investment development of Ukraine in the conditions of post-war recovery. It is substantiated that the large-scale destruction of production, transport and social infrastructure caused by the war, combined with limited state financial resources and increased investment risks, necessitate the search for new, more flexible and effective mechanisms for reconstruction and modernization of the economy. In this context, public-private partnership is considered as an effective form of interaction between the state and business, capable of ensuring the mobilization of private capital, management competencies and innovative technologies for the implementation of socially significant projects.

The paper analyzes theoretical approaches to interpreting the essence of public-private and public-private partnership, summarizes European and international experience of its application, in particular, in the field of innovation policy, infrastructure development, support for high-tech industries and technology transfer. The emphasis is on the fact that public-private partnership allows for the optimal combination of the strategic role of the state in determining development priorities, shaping the regulatory environment and monitoring the achievement of social results with the capabilities of the private sector in financing, implementing modern management practices and technological solutions.

Particular attention is paid to the analysis of the economic, social and environmental components of state policy in the implementation of public-private partnership projects. It is proven that their synergistic combination contributes to increasing the efficiency of public resource use, improving the investment climate, creating jobs, developing human capital, increasing the quality of socially significant services and reducing the negative impact on the environment through the introduction of energy-efficient and environmentally friendly technologies.

The article also outlines the key problems of the development of public-private partnership in Ukraine and priority areas of state policy implementation in the field of public-private partnership aimed at activating innovation and investment processes and increasing the effectiveness of public administration during the post-war recovery period.

Ключові слова: публічно-приватне партнерство, державне управління, інноваційний розвиток, інвестиційний розвиток, цифровізація, повоєнне відновлення, приватний сектор.

Key words: public-private partnership, public administration, innovative development, investment development, digitalization, post-war reconstruction, private sector.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Повоєнне відновлення України вимагає мобілізації значних ресурсів, прискореної трансформації економіки, впровадження інновацій та залучення інвестицій. Традиційні механізми державного регулювання виявляють свою обмеженість через дефіцит фінансових ресурсів, адміністративні бар'єри та недостатню спроможність державних інститутів оперативно реагувати на складні виклики. Публічно-приватне партнерство виступає ефективним інструментом, здатним посилити взаємодію держави та бізнесу в реалізації пріоритетних інфраструктурних, соціальних та інноваційних проектів,

збалансувавши державні функції планування та контролю з можливостями приватних інвестицій, технологій та управлінських рішень.

Сучасний період післявоєнного відновлення зумовлює потребу в нових підходах до управління інноваційно-інвестиційним розвитком, що передбачають гнучкі механізми фінансування, розподілу ризиків та ефективної координації дій між державними органами та приватними структурами. Публічно-приватне партнерство забезпечує доступ до довгострокових джерел фінансування, сприяє впровадженню сучасних технологій, створення нових робочих місць та підвищення конкурентоспроможності економіки, що є критично важливим у процесі відбудови зруйнованих виробничих та соціальних систем. Враховуючи суттєве зростання інвестиційних

потреб, обмеженість державного бюджету та необхідність активізації інноваційної діяльності, публічно-приватне партнерство як механізм державного управління інноваційно-інвестиційним розвитком набуває особливої актуальності.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання державно-приватного партнерства у різні часи розглядалася такими вченими як: О. Амошою, С. Антонюк, В. Гейцем, В. Дем'янишиним, О. Кириленко, В. Кучменко, О. Марятковою, А. Мельник, О. Пархоменко-Куцевіл, Т. Приходько, О. Руденко, Л. Сергієнко, Г. Слабким, І. Трикоз, М. Шевченко, С. Юрій та іншими. Проблематика теорії та практики партнерської взаємодії держави і бізнесу висвітлена в працях: В. Варнавського, М. Вілісова, М. Дерябіна, В. Ляшенко, П. Шилепницького тощо. Проте, незважаючи на досить ґрунтовні дослідження вчених з даної проблематики, в їх роботах недостатньо приділено уваги сучасним реаліям розвитку публічно-приватного партнерства в сфері державного управління інноваційно-інвестиційним розвитком у повоєнний період.

ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Ціллю статті є обґрунтування значення публічно-приватного партнерства як інструменту державного управління інноваційно-інвестиційним розвитком України в умовах повоєнного відновлення через визначення напрямків підвищення ефективності його використання.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Однією з пріоритетних форм взаємодії держави та приватного бізнесу в сучасних умовах розвитку публічного управління є публічно-приватне партнерство, спрямована на реалізацію суспільно значущих проектів із використанням ресурсів, компетенцій та управлінського потенціалу обох сторін. У системі державного управління публічно-приватне партнерство виконує функції мобілізації інвестицій, оптимізації розподілу ризиків, підвищення якості управлінських рішень та стимулювання інноваційної діяльності. Держава при цьому зберігає стратегічну роль у визначенні пріоритетів розвитку, формуванні нормативно-правового поля та контролі за досягненням суспільних результатів, тоді як приватний сектор забезпечує фінансові вкладення, управлінську гнучкість і впровадження сучасних технологій.

В європейських країнах публічно-приватне партнерство розглядається як пріоритетний інструмент реалізації інноваційної політики за такими напрямками, як: стратегічне співробітництво у сферах соціальних інновацій і високих технологій; забезпечення зв'язків між наукою і бізнесом та трансферу технологій у ринковий обіг; підтримка суб'єктів інноваційного підприємництва, приватних інвестицій у дослідження та інновації за допомогою партнерського фінансування та розподілу ризиків між публічними і приватними партнерами; кластероорієнтована політика.

Основна ідея приватно-публічного партнерства полягає в тому, що приватний сектор виконує частину

функцій держави або місцевих органів влади, при цьому беручи на себе частину фінансових, технологічних або управлінських ризиків. Тому часто публічно-приватне партнерство ототожнюють з державно-приватним партнерством. Нині немає чіткої згоди щодо того, що вважається публічно-приватним та державно-приватним партнерством.

Європейська комісія подає визначення державно-приватного партнерства, як передачу приватному сектору інвестиційних проектів, які традиційно виконувалися або фінансувалися державою. Окрім фінансування та виконання, державно-приватне партнерство включає надання послуг приватним сектором і передачу значного ризику від уряду до приватних компаній. На відміну від інших форм зменшення ролі держави, таких як приватизація чи підряд, державно-приватне партнерство є співпрацею для створення інфраструктурних об'єктів і надання послуг. Британські вчені провели аналітичний огляд мікро— та макроекономічних переваг і витрат публічно-приватного партнерства і виявили наслідки впровадження нових міжнародних стандартів обліку. Китайські дослідники виділили шість ключових елементів, що постійно присутні в описах державно-приватного партнерства: чітке визначення ролей і обов'язків, правильний розподіл ризиків, залучення ресурсів і експертного досвіду, співпраця та командна робота, надання послуг, а також довгострокові контракти.

Повоєнний період розвитку України характеризується масштабними руйнуваннями виробничої, транспортної та соціальної інфраструктури, значними втратами людського капіталу та зниженням інвестиційної активності. Водночас, саме післявоєнне відновлення створює можливості для структурної модернізації економіки, переходу до інноваційної моделі розвитку та прискореної інтеграції до європейського економічного простору.

Доцільність застосування публічно-приватного партнерства в системі державного управління в повоєнний період формує здатність акумулювати фінансові, управлінські та технологічні ресурси держави, бізнесу й міжнародних партнерів. Залучення приватного капіталу дозволяє зменшити навантаження на державний бюджет, прискорити реалізацію стратегічно важливих проектів та підвищити ефективність використання публічних ресурсів. Реалізація проектів публічно-приватного партнерства у сферах транспортної, соціальної інфраструктури, житлово-комунального господарства, цифровізації та промисловості сприяє впровадженню сучасних технологій, підвищенню продуктивності та формуванню конкурентоспроможної економіки.

Економічний ефект публічно-приватного партнерства в зростанні надійності державних інвестицій та підвищенні ймовірності одержання очікуваного економічного результату; поліпшенні інвестиційного клімату; підвищенні якості надання послуг; скороченні рівня ризиків при здійсненні господарської діяльності; доступу до інноваційних та сучасних інформаційно-комунікаційних технологій; оптимальному розподілі повноважень щодо контролю над спільною реалізацією проекту.

До складових соціального ефекту слід віднести активізацію розвитку підприємницької ініціативи та підвищення корпоративної соціальної відповідальності;

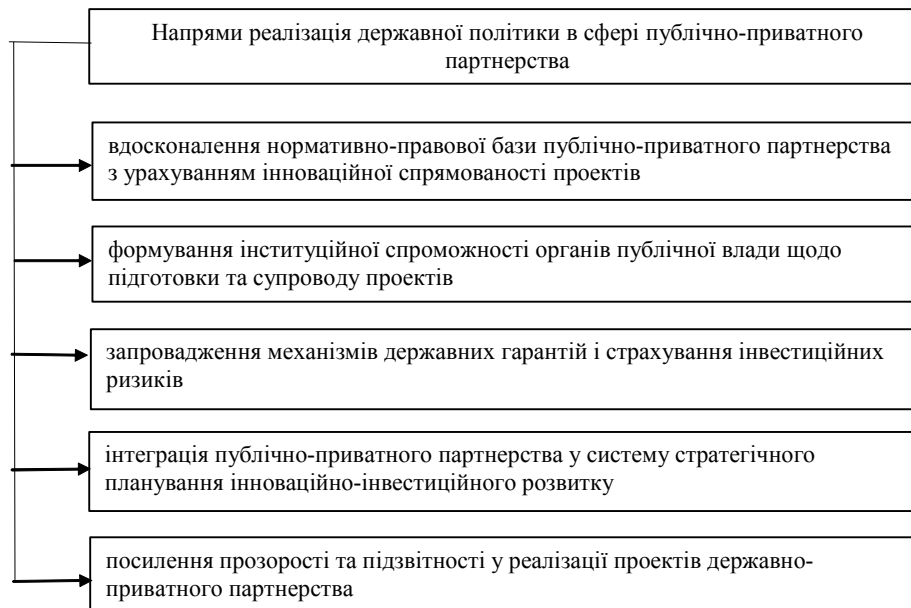

Рис. 1. Напрями реалізації державної політики в сфері публічно-приватного партнерства

Джерело: розроблено автором.

сприяння інтеграції "держава-громадянське суспільство-бізнес"; підвищення якості соціально значущих послуг; підвищення якості життя населення за рахунок розвитку територій та формування (реконструкція) об'єктів інфраструктури, створення та збереження робочих місць. Елементами екологічного ефекту є мінімізація впливу на навколишнє природне середовище за рахунок впровадження новітніх технологій у сфері економіки природокористування; енергозбереження та енергоефективність; утилізація та поводження з промисловими та побутовими відходами; зниження екологічного навантаження на території та підвищення рівня екологічної безпеки на основі впровадження екологічно чистих інноваційних технологій. Отже, можна стверджувати, що синергетичний ефект від реалізації публічно-приватного партнерства складається із поєднання економічного, соціального та екологічного ефектів, які у сукупності сприятимуть досягненню значних результатів

Інноваційно-інвестиційний розвиток у повоєнний період потребує концентрації ресурсів на стратегічно важливих напрямках, таких як відновлення критичної інфраструктури, розвиток високотехнологічних галузей, цифровізація публічних послуг, енергоефективність та зелена економіка. Обмежені можливості державного бюджету, високі ризики для інвесторів і недосконалість інституційного середовища ускладнюють реалізацію масштабних інноваційно-інвестиційних проектів. У таких умовах публічно-приватне партнерство виступає інструментом, здатним забезпечити поєднання державних стратегічних цілей із можливостями приватного капіталу та інноваційного потенціалу бізнесу.

Публічно-приватне партнерство відіграє важливу роль у реалізації державної інноваційно-інвестиційної політики, оскільки дозволяє залучати довгострокові інвестиції у сфери, які мають високу суспільну значущість, але характеризуються підвищеними ризиками.

У повоєнний період публічно-приватне партнерство може стати ключовим механізмом реалізації інноваційних проектів у сфері інфраструктури, промисловості, енергетики, освіти та охорони здоров'я.

Застосування публічно-приватного партнерства сприяє:

- активізації інвестиційної діяльності за рахунок залучення приватного капіталу;
- впровадженню інноваційних технологій та управлінських практик;
- підвищенню ефективності використання державних ресурсів;
- створенню нових робочих місць та розвитку людського капіталу;
- формування сприятливого інвестиційного клімату.

Отже, публічно-приватне партнерство є комплексним механізмом державного управління, спрямованим на досягнення стратегічних цілей інноваційно-інвестиційного розвитку.

Після руйнівних наслідків війни, державні ресурси є обмеженими, тому залучення приватного капіталу через публічно-приватне партнерство стає важливим джерелом фінансування для відновлення критичної інфраструктури. Це стосується таких сфер, як дороги, мости, енергетика, водопостачання, телекомунікації та громадський транспорт. Приватний сектор володіє кращими управлінськими практиками, технологіями та досвідом у реалізації інфраструктурних проектів. Використання цих переваг в рамках публічно-приватного партнерства дозволяє підвищити ефективність будівництва та експлуатації об'єктів, скоротити витрати та час на реалізацію проектів. Публічно-приватне партнерство дозволяє розподілити ризики між державою та приватними інвесторами. Держава зменшує фінансові навантаження та ризики, пов'язані з реалізацією проектів, а приватний сектор бере на себе відповідальність за час-

ткове фінансування, будівництво та експлуатацію об'єктів.

Незважаючи на значний потенціал, розвиток публічно-приватного партнерства в Україні стикається з низкою проблем:

- недосконалість нормативно-правового забезпечення;
- інституційна слабкість органів публічної влади;
- недостатній рівень підготовки проектів;
- високі інвестиційні ризики, зумовлені воєнними та післявоєнними загрозами.

З метою підвищення ефективності застосування публічно-приватного партнерства в умовах повоєнного відновлення доцільним є реалізація таких напрямів державної політики (рис. 1).

Реалізація зазначених заходів сприятиме активізації інноваційно-інвестиційних процесів та підвищенню результативності державного управління в умовах повного відновлення.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Зруйновані транспортні мережі, енергетичні об'єкти та соціальна інфраструктура потребують швидкої модернізації для забезпечення нормального функціонування економіки та поліпшення умов життя населення. У цьому контексті публічно-приватне партнерство виступає як ефективний механізм залучення приватних інвестицій у державні проекти. Публічно-приватне партнерство дозволяє не лише мобілізувати значний обсяг ресурсів, але й розподілити ризики між державою та приватним сектором, що є особливо важливим у період нестабільності. Крім того, участь приватного бізнесу сприяє підвищенню ефективності управління проектами, впровадженню новітніх технологій і підходів, що може значно пришвидшити процеси відбудови. У контексті повоєнного відновлення публічно-приватне партнерство сприяє досягненню цілей сталого економічного розвитку шляхом поєднання економічних, екологічних та соціальних складових державної політики. Отже, ефективне використання механізмів публічно-приватного партнерства активізує інвестиційні процеси, підвищить результативність державної економічної політики, дозволить сформувати довгострокові передумови соціально-економічного зростання.

Література:

1. Бутенко Н.В. Розвиток партнерства в національній економіці: монографія. НАН України, Інститут економіки промисловості. К. 2015. 358 с.
2. Карпа М., Левченко А. Сучасний стан та основні проблеми розвитку державно-приватного партнерства в Україні: нормативно-інституційні аспекти. Публічне управління: концепції, парадигма, розвиток, удосконалення. 2024. № 7. С. 66—73.
3. Набока К. О. Проблеми і перспективи державно-приватного партнерства як форми взаємодії влади і бізнесу в Україні. Публічне управління і адміністрування в Україні. 2023. № 34. С. 151—157.
4. Нагорна О. І., Васишин Ю. Р., Рябий Ю. В., Мураховський М. О. Публічно-приватне партнерство як

інструмент розвитку людського капіталу в умовах післявоєнної відбудови України. Економіка та екологія. 2024. № 11. С. 101—108.

5. Павлюк К.В., Павлюк С.М. Сутність і роль державно-приватного партнерства в соціально-економічному розвитку держави. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2010. № 17. URL: http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_17_ekon/stat_17/02.pdf (дата звернення: 03.02.2026).

6. Петруха Н. М. Публічно-приватне партнерство в Україні: перспективи розвитку та вплив на відновлення інфраструктури. Публічне управління і політика. 2024. № 2. С. 29—39.

7. Сичова В. В., Самофалова Т. О. Державно-приватне партнерство у повоєнному відновленні України. Державне будівництво. 2023. № 2 (34). С. 125—141.

8. Тараш Л. І., Петрова І. П. Інституціональне забезпечення державно-приватного партнерства: проблеми та напрями розвитку. Економічний вісник Донбасу. 2016. № 1 (43). С. 35—43.

References:

1. Butenko, N.V. (2015), *Rozvytok partnerstva v natsionalnij ekonomitsi* [Development of partnership in the national economy], NAN Ukrainy, Instytut ekonomiky promyslovosti, Kyiv, Ukraine.
2. Karpa, M. and Levchenko, A. (2024), "Current state and main problems of the development of public-private partnership in Ukraine: regulatory and institutional aspects", *Publichne upravlinnia: kontseptsii, paradyhma, rozvytok, udoskonalennia*, vol.7, pp. 66—73.
3. Naboka, K. O. (2023), "Problems and prospects of public-private partnership as a form of interaction between government and business in Ukraine", *Publichne upravlinnia i administruvannia v Ukraini*, vol. 34, pp. 151—157.
4. Nagorna, O. I. Vasylyshyn, Yu. R. Ryabiy, Yu. V. and Murakhovsky, M. O. (2024), "Public-private partnership as a tool for the development of human capital in the conditions of post-war reconstruction of Ukraine", *Ekonomika ta ekolohiia*, vol. 11, pp. 101—108.
5. Pavlyuk, K. V. and Pavlyuk S. M. (2010), "The essence and role of public-private partnership in the socio-economic development of the state", *Naukovi pratsi Kirovohrads'koho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, [Online], vol. 17, available at: http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_17_ekon/stat_17/02.pdf (Accessed 03 Feb 2025).
6. Petrukha, N. M. (2024), "Public-private partnership in Ukraine: development prospects and impact on infrastructure restoration", *Publichne upravlinnia i polityka*, vol. 2, pp. 29—39.
7. Sychova, V. V. and Samofalova T. O. (2023), "Public-private partnership in the post-war reconstruction of Ukraine", *Derzhavne budivnytstvo*, vol. 2 (34), pp. 125—141.
8. Tarash, L. I. and Petrova I. P. (2016), "Institutional support of public-private partnership: problems and directions of development", *Ekonomichnyj visnyk Donbasu*, vol. 1 (43), pp. 35—43.

Отримано редакцією журналу / Received: 09.02.26

Профцензовано / Revised: 13.02.26

Схвалено до друку / Accepted: 17.02.26